

STK'lar İçin Olmazsa Olmaz: Kitleleş(me), Ama Nasıl?

(STK'ların Üye / Gönüllü / Katılımcı Açısından Değerlendirilmesi)

Gürcan Banger

ESYO - 3 Şubat 2007

Sorun Alanları

- **Türkiye’de sivil toplum kuruluşlarının (STK’ların) çalışmaları incelendiğinde; sorunların bazı ortak noktalarda toplandığı gözlenmektedir.**
- **Nelerdir bu sorun alanları?**

Sorun Alanları

- 1. EKONOMİ:** Amaçları gerçekleştirmek için ekonomik yetersizlik,
- 2. KÜLTÜR:** Örgütsel kültürün ve örgüt içi demokrasinin eksikliği,
- 3. İNSAN KAYNAKLARI:** Yetkin kadroların eksikliği,

Sorun Alanları

- 4. PERFORMANS:** Gönüllülerin ve üyelerin düşük katılım düzeyi,
- 5. YÖNETİM:** Yönetimsel yetersizlikler,
- 6. İŞ MODELİ:** Karar alma ve uygulamada yetersizlikler.

Eksik olan nedir?

- STK'larımızın bu sorunlarını dikkate aldığımızda, sivil toplum çalışmasının temel ayaklarından birisinde **eksiklik** olduğunu fark ediyoruz.

Üye ve gönüllü yok...

- Türkiye'de en az **7 kişi** ile bir dernek kurulabilir.
- Türkiye'de faaliyet gösteren STK'ların pek çoğunun üye sayısı, **10 ile 100** arasındadır.
- Gerçek anlamda aktif üye sayısı ise **çok daha düşüktür.**

Örgüt korkusu mu???

- İngiltere'de Kuşları Koruma Derneği'nin 1,5 milyon üyesi var.
- Fransa'da her 10 yurttaştan 4'ü en az bir derneğin faaliyetlerine aktif olarak katılıyor.
- Örgütlenmekten **korkuyor** muyuz?

Böyle mi olmalıydık?

Neden az üye / gönüllü?

- **STK'larda aynen "kaynak yaratma" sorununda olduğu gibi "yeni üye kazanma" da ciddi bir iş olarak görülüyor.**
- **Yeni üye kazanmak için zaman, kaynak ve kadro ayrılmıyor.**
- **Pek çok STK'da tek amaç: Sadece "hayatta kalabilmek"...**

Neden az üye / gönüllü?

- **Bazı durumlarda STK'da iktidarı / yönetimi elinde tutanlar, denetleyemeyecekleri kadar çok üye olmasını istemiyorlar.**
- **Pek çok STK'da yönetim, kariyerist (ben-olmazsam-olmaz'cı) veya jakoben (yalnız-ben-bilirim'ci) üyelerin hegemonyasında.**

Neden az üye / gönüllü?

- **Devlet, durumun eskiye oranla hayli değişmiş olmasına rağmen STK'ları “devlet karşıtı” kuruluşlar olarak algılayabilmektedir.**
- **Geçmişte toplumun genel görüşü olan bu yaklaşım, belli kesimlerin STK'lardan uzak durmasına neden olmaktadır.**

Neden az üye / gönüllü?

- **12 Eylül 1980 öncesinde STK'lar, yasaklı olan siyasetlerin kendilerini ifade ettikleri örgütlenme biçimlerinden birisiydi.**
- **Bugün ise bazı STK'lar, bazı yasal siyasî partilerin ikincil örgütleri olmaya devam etmektedir.**
- **'Siyasete bulaşmak istemeyen' yurttaşlar, bu tür STK'lardan uzak durmaktadırlar.**

Neden az üye / gönüllü?

- **STK'ya yeni gelen üyeler, yapabilecekleri bir “iş bulamadıklarından” kuruluştaki kalıcı olmuyorlar.**
- **Çünkü STK'da plan, bütçe ve dönemsel programlar yok.**
- **Çünkü STK'da oryantasyon (yönlendirme) eğitimi yok.**
- **Çünkü STK, kurumsal değil.**

Neden az üye / gönüllü?

- **Nitelikli insanların STK'lara katılmayışının iki önemli nedeni var.**
- **Birincisi; STK'larda demokratik mekanizmaları ve katılım kanalları geliştirilmemiş.**
- **İkincisi; sınırlı zamanı olan kişiler için uygun katılım mekanizmaları geliştirilmemiştir.**

STK'nın resmidir...

Arka planda ne var?

- Saydığım bu sorunların tamamının arka planında “kitleleşme sorunu” var.
- Örgüt tiplerine göre üye / gönüllü yapısı bazı değişiklikler göstermesine rağmen genelde “ana sorun” ortaktır.
- “STK’nın kitleleşmesi” deyince ne anlıyoruz?

STK'nın kitleselleşmesi?

- STK'nın kitleselleşmesi kavramında anlamamız gerekenler şunlardır:
  1. Üye sayısının artırılması,
  2. Gönüllü sayısının artırılması,
  3. Nitelikli ama tam-zaman ayıramayan üye / gönüllü sayısının artırılması,

STK'nın kitleleşmesi?

- 4. STK'ya zaman ayıran aktif üye ve gönüllü sayısının artırılması,**
- 5. Toplantı, kampanya vb STK faaliyetlerine katılan kişi ve kuruluş sayısının artırılması,**
- 6. Bunları yaparken de STK'nın kurumsallaşmasının sağlanması.**

Kitleselleşme : Önce vizyon...

6 madde halinde sıraladığım bu ihtiyaçların tamamı,

- 1. plan ve program,**
- 2. bütçe,**
- 3. zaman,**
- 4. görevlendirme ve yetkilendirme**

gerektirir.

Ne yapmalı?

- **Bir STK'da kitleleşme (üye / gönüllü / katılımcı sayı ve niteliğini artırma) sorununu aşmak için neler yapabiliriz?**

STK'nın Üye Tabanı

Ne yapmalı?

- **STK'larda açık, saydam ve demokratik mekanizmalar geliştirmeliyiz. Bu amaçla;**
  1. **Mevcut ve potansiyel liderler, fikir ve hiza önderleri ile yöneticiler için örgütlenme, demokrasi, karar alma, çağdaş yönetim ve yatay hiyerarşi gibi konularda eğitimler düzenlemeliyiz.**

Ne yapmalı?

- 2. STK'ların özelliklerini dikkate alarak kitleleşme vizyon, program ve faaliyet planları hazırlamalıyız.**
- 3. Aynı tip kategorisindeki STK'ların birlikte "kitleleşme çalıştayı" yapmalarını sağlayabiliriz.**

Ne yapmalı?

- 4. Katılımcı çalışmalar organize etmeliyiz.**
- 5. Katılımı artırmak için yeni yol ve yöntemler düşünmeliyiz.**
- 6. Eğitim, toplantı, kampanya vb faaliyetler sonrasında katılımı değerlendirmeli ve faaliyetin STK'ya yansımalarını belirlemeliyiz.**

Ne yapmalı?

- 8. ESYO ağının ve diğer sivil ağların (yoksa yaratılmasına yardımcı olmalı ve) daha etkin çalışmasını sağlamalıyız.**
- 9. Gerek STK bazında gerekse sivil toplum anlamında hedef gruplara ulaşmak için etkin yöntemler geliştirmeliyiz.**

Ne yapmalı?

- 10. STK içi ve STK'lar arası çatışmaları çözmeye yönelik çalışmalar yapmalı, yöntemler geliştirmeliyiz.**
- 11. “Çatışma yönetimi” kavramının öğrenilmesi ve uygulanması için çalışmalar yapmalıyız.**

Ne yapmalı?

- 12. Yetkin ve nitelikli kişilerin ilgilerini STK faaliyetlerine çekmek için yöntemler geliştirmeliyiz.**
- 13. Aktif üyelerin STK'ya katkılarını artırmak için yeni iletişim teknolojileri, bilgiye erişim teknikleri ve yabancı dil konularında gelişmek üzere teşvik etmeliyiz.**

Ne yapmalı?

- 14. Üyeler, gönüllüler ve dar-zamanlı yetkin kişiler için demokratik katılım mekanizmaları geliştirmeliyiz.**
- 15. Hedef grupların desteğini veya muhalefetini ölçmek için çalışmalar yapmalı ve sonuçlarını değerlendirmeliyiz.**

Ne yapmalı?

- 16. Yeni ve yaratıcı ‘halkla ilişkiler (PR) mekanizmaları’ geliştirmeliyiz, bu amaca yönelik eğitimler ve çalıştaylar düzenlemeliyiz.**
- 17. Yönetim, yeler ve gönüllüler arasında karşılıklı sorumluluk ruhunu geliştirmeliyiz. Gnlllik ve sorumluluk arasındaki ilişkinin doğru kavranmasını sağlamalıyız.**

Bitirirken...

- **Kitlesi olmayan bir STK olmaz.**
- **Kendimizi yapay projecilik hastalığına kaptırmayalım.**
- **STK'ımızı "günü kurtarma ve hayatta kalma açmazından" kurtarmalı ve büyümenin yollarını aramalıyız.**
- **Ve her ne yaparsak yapalım, belgelemeliyiz.**

Teşekkür...

**ESYO Kolaylaştırıcılar Kurulu adına
Yakın ilginiz ve nazik sabrınız için
teşekkür ederim.**

Gürcan Banger

